

Роберт КАЛАЈЦИЕВСКИ ¹

**ФРОНТЕКС - ЕВРОПСКА АГЕНЦИЈА ЗА
МЕНАЦИРАЊЕ НА ОПЕРАТИВНАТА ОБРАБОТКА
НА НАДВОРЕШНИТЕ ГРАНИЦИ НА ЗЕМЈИТЕ
ЧЛЕНКИ НА ЕУ²**

Апстракт

Главната цел за основањето на ФРОНТЕКС³ претставува координацијата на интелегенцијата, и оперативната соработка на ниво на Европската Унија за зајакнување на безбедноста на надворешните граници. Седиштето на ФРОНТЕКС се наоѓа во Варшава, Полска и како организација е активна од 3 октомври 2005 година. Активностите на ФРОНТЕКС се одредени врз основа на политиката која ја спроведува Европската Унија во поглед на интегрираното гранично управување, и е насочена кон следните активности: оперативните мерки и соработката со трети земји; оперативната гранична безбедност и соработката со соседните трети земји; граничните проверки и граничниот надзор на надворешните граници и граничната безбедност во врска со мерките кои се преземаат во земјите членки.

**FRONTEX - European Agency for the management of
operational PROCESSING external borders of EU
Member States**

Abstract

The main purpose of the establishment of FRONTEX is the coordination of intelligence and operational cooperation at EU level to strengthen security at external borders. FRONTEX headquarters is located in Warsaw, Poland, and as an organization has been active since October 3, 2005. The activities of FRONTEX are based on certain

¹ Магистер по правни науки од областа на кривичното право и криминологијата, вработен во МВР с.Долно Дупени – Ресен е-маил: robertdd@t-home.mk

² Извадок од магистерската теза “Интегрираното гранично управување во функција на сузбивање на новите форми на криминалитет”, 2011 година, Скопје

³ Европска агенција за менаџирање на оперативната соработка на надворешните граници на земјите членки на Европската Унија

policies implemented by the European Union in terms of integrated border management, and is directed towards the following activities: operational measures and cooperation with third countries; operational border security cooperation with neighboring third countries, border checks and border surveillance of external borders and border security in connection with measures taken in Member States.

Вовед

Имајќи го предвид Договорот за основање на Европската Заедница, особено членовите 62(2)(а) и 66 и мислењето на Европскиот парламент, Советот на ЕУ на 26 октомври 2004 година донесе одлука за формирање **Европска агенција за менаџирање на оперативната соработка на надворешните граници на земјите членки на Европската Унија - ФРОНТЕКС**.

Политиката на заедницата во делот на надворешните граници на ЕУ има цел да го интегрира менаџментот кој ќе осигура унифицирано и високо ниво на контролата и надзорот што е неопходна причина за слободно движење на лица во рамките на ЕУ и основна компонента од областа на слободата, безбедноста и правдата. Поради тоа, се предвидува воспоставување на заеднички правила за стандардите и процедурите за контрола на надворешните граници.

Земајќи ги предвид искуствата на заедничката единица за надворешните граници која дејствува во рамките на Советот, треба да биде основано специјализирано експертско тело со задача за подобрување на координацијата на оперативната соработка меѓу земјите членки во областа на менаџментот на надворешните граници во форма на Европска агенција за менаџмент на оперативната соработка на надворешните граници на земјите членки на ЕУ.

Ефективната контрола и надзорот на надворешните граници преставува прашање од најголема важност за земјите членки, без разлика на нивната географска местоположба. Согласно со тоа постои потреба од промовирање на солидарноста меѓу земјите членки во делот на менаџментот на надворешните граници.

Основањето на Европската агенција која ќе им помага на земјите членки во спроведувањето на оперативните аспекти од менаџментот на надворешните граници, вклучувајќи и враќање на државјани од трети земји со незаконски престој во земјите членки, што преставува важен чекор во ова насока.

ЗАДАЧИ НА АГЕНЦИЈАТА, ЗАЕДНИЧКИ ОПЕРАЦИИ И ПИЛОТ-ПРОЕКТИ НА НАДВОРЕШНИТЕ ГРАНИЦИ

Агенцијата ги врши следните задачи:

- Координација и оперативна соработка меѓу земјите членки во областа на менаџмент на надворешните граници;
- Помош на земјите членки за обука на националните гранични службеници, вклучувајќи и организирање на заеднички тренинг-стандарди;
- Вршење анализа на ризикот;
- Продолжување на развојот на истражувањата за контролата и надзорот на наврешните граници;
- Помош на земјите членки во околности кои бараат зголемнена техника и оперативна помош на надворешните граници;
- Обезбедување неопходна помош на земјите членки во организирање заеднички операции за враќање;

Без влијание врз надлежностите на Европската агенција, земјите членки може да ја продолжат соработката на оперативно ниво со други земји членки и/или трети земји на надворешните граници, кога таквата соработка ја надополнува активноста на Агенцијата. Исто така, земјите членки ќе се воздржат од секаква активност која би го загрозила функционирањето на Агенцијата или исполнувањето на нејзините цели. Земјите членки ќе ја информираат Агенцијата за овие оперативни прашања на надворешните граници надвор од рамките на Агенцијата.

Агенцијата ги евалуира, ги одобрува и координира предлозите за заеднички операции и пилот-проекти од земјите членки, може самата или во договор со засегнатите земји членки да започне иницијативи за заеднички операции и пилот-проекти во соработка со земјите членки.

Таа може, исто така, да ја стави на располагање техничката опрема на земјите членки кои учествуваат во заедничките операции и пилот-проекти.

Агенцијата може да оперира преку своите специјализирани ограноци заради практична организација на заедничките операции и пилот проекти.

Агенцијата ги евалуира резултатите од заедничките операции и пилот проекти и прави сеопфатна компаративна анализа на тие резултати од аспект на зацврстување на квалитетот, кохерентноста и

ефикасноста на идните операции и проекти кои ќе бидат вклучени во нејзиниот генерален извештај.

СОРАБОТКА СО ЕВРОПОЛ И ДРУГИТЕ МЕЃУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ

Агенцијата може да соработува со Европол и со меѓународните организации надлежни за прашања покриени со ова регулатива во рамките на работните договори склучени со тие органи во согласност со релевантните одредби на Договорот и одредбите за надлежност на тие органи.

За прашањата кои се во рамките на нејзините активности и до онаа мера која е потребна за исполнување на своите задачи, Агенцијата ќе ја олесни оперативната соработка меѓу земјите членки и трети земји во рамките на политиката за надворешни односи на Европската Унија.

Агенцијата може да соработува со органите на трети земји надлежни за прашањата наведени во оваа регулатива во рамките на работните договори склучени со тие органи, во согласност со релевантните одредби на Договорот.

Агенцијата е орган на заедницата и има правен карактер и во секоја земја членка Агенцијата го ужива најголемиот можен правен капацитет доделен на правни лица согласно со нивните закони. Може, поконкретно, да се здобие или да се ослободи од движен и недвижен имот, а може да биде и страна во законски постапки. Агенцијата е независна во поглед на техничките прашања.

Агенцијата е претставувана од извршен директор, додека седиштето на агенцијата се наоѓа во Варшава, во Полска

Управниот одбор на Агенцијата прави проценка на потребата и ќе донесе одлука за формирање специјализирани гранки во земјите членки, како резултат на нивната согласност, имајќи предвид дека соодветен приоритет треба да се даде на оперативните центри и центрите за обука кои се веќе формирани и специјализирани во различни аспекти на контролата и надзор на соодветните копнени и водени граници.

Специјализираните гранки на агенцијата развиваат најдобри практики во поглед на посебните видови надворешни граници за кои се одговорни. Агенцијата овозможува кохерентност и униформираност на најдобри практики.

РАБОТЕН ДОГОВОР ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ ОПЕРАТИВНА СОРАБОТКА МЕЃУ ФРОНТЕКС И МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Имајќи ја предвид Регулативата⁴ на ФРОНТЕКС, особено член 14 а повикувајќи се на одлуката на Управниот одбор на ФРОНТЕКС од 22 февруари 2007 година, за воспоставување на работен договор со органите на Република Македонија надлежни за прашањата опфатени со целите и задачите на ФРОНТЕКС согласно ФРОНТЕКС регулативата,

Врз основа на нивната амбиција да го промовираат развојот на поширока соработка која би довела до подготвеност за неограничена оперативна соработка согласно ФРОНТЕКС регулативата од датумот на пристапување на Република Македонија во Европската Унија, ФРОНТЕКС и Министерството за внатрешни работи на Република Македонија се договорија за воспоставување оперативна соработка врз основа на следните начела, цели, организација и содржина на таквата соработка.

ФРОНТЕКС и Министерството за внатрешни работи истакнуваат дека планираната соработка ќе се развива постепено. Целта е да се работи кон постигнување одржливо партнерство како и борба против илегалната миграција и прекуграничниот криминал поврзан со неа, преку средствата за гранична контрола, како и зацврстување на безбедноста на границите меѓу земјите членки на ЕУ и РМ.

Развивањето добри односи и заедничка доверба меѓу органите за гранична контрола на границите меѓу земјите членки на ЕУ и РМ е од особена важност.

Соработката треба да ги внеси мерките преземени од ФРОНТЕКС и надлежните органи на РМ во нивните заеднички напори за исполнување на релевантните цели и задачи.

ФРОНТЕКС и МВР настојуваат да воспостават и да одржат структуриран дијалог за оперативната соработка меѓу извршниот директор на ФРОНТЕКС и помошник-директорот за гранични работи и миграција во Бирото за јавна безбедност на Министерството за внатрешни работи каде ФРОНТЕКС и МВР ќе назначат контакт-лица за спроведување на договорот.

⁴ Регулатива на Советот бр.2007/2004 од 26 октомври 2004 година за воспоставување Европска агенција за управување на оперативната соработка на надворешните граници на земјите членки на Европската Унија (“сл.весник L” 349,25.11.2004 година стр.1) со последните измени.

Кога е неопходно, може да се формираат експертски работни групи од аспект на разгледување на специфични прашања и изготвување на соодветни препораки.

Согласно член 4 од регулативата, ФРОНТЕКС и МВР планираат да разменуваат информации меѓу Единицата за анализа на ризик на ФРОНТЕКС и Секторот за гранични работи и миграција. Ограничувањата во ова размена на информации ќе бидат оправдани единствено поради правни или оперативни причини.

Секторот за гранични работи и миграција назначува национално контакт лице во областа за анализа на ризикот кое ќе учествува како набљудувач на релевантните сесии на состаноците на мрежата за анализа на ризикот на ФРОНТЕКС.

ФРОНТЕКС може да му обезбеди на Секторот за гранични работи и миграција релевантни аналитички производи. За пристапот до анализата на ризикот направена по мерка на ФРОНТЕКС или до други информации за анализа на ризикот, ќе се одлучува во секој поединечен случај од страна на извршниот директор на ФРОНТЕКС.

Согласно член 5 од регулативата на ФРОНТЕКС, соработката во делот на обуката може да се реализира со одлука од Извршниот директор на ФРОНТЕКС во секој поединечен случај.

ФРОНТЕКС може да покани претставници од Секторот за гранични работи и миграција од МВР да учествуваат во заеднички операции како набљудувачи за што ќе одлучи извршниот директор на ФРОНТЕКС во секој поединечен случај. Учеството во заеднички операции може да се реализира единствено по договор на земјата, домакин членка на ЕУ.

Согласно договорот со земјата домакин членка на ЕУ, заедничките операции координирани од ФРОНТЕКС на границите меѓу земјите членки и РМ треба да се реализираат во тесна соработка и со учество на Секторот за гранични работи и миграција. Ограничувањата во ова координација ќе бидат оправдани единствено поради правни или оперативни причини. Секторот за гранични работи и миграција може да назначува национални полициски службеници за гранични работи во контакт канцелариите поставени на надворешните граници на земјите членки на ЕУ врз основа на предлог од ФРОНТЕКС и со согласност на земјата домакин членка на ЕУ.

ФРОНТЕКС и Секторот за гранични работи и миграција може да ги разгледуваат можностите за развивање соработка во

делот на заедничките операции на враќање, како и промовирање на активно учество на Секторот за гранични работи и миграција во заедничките операции за враќање координирани од ФРОНТЕКС, врз основа на одлука од извршниот директор на ФРОНТЕКС за секој поединечен случај и во согласност со земјите организатори членки на ЕУ.

Секторот за гранични работи и Миграција може да биде поканет да учествува во пилот-проектите иницирани од ФРОНТЕКС врз основа на одлука од извршниот директор на ФРОНТЕКС за секој поединечен случај.

ФРОНТЕКС и Секторот за гранични работи и миграција го унапредуваат подобрувањето на оперативната интероперативност меѓу надлежните органи на земјите членки на ЕУ и РМ вклучени во активностите за гранично управување.

Резиме

ФРОНТЕКС зазема значајно место во поглед на граничната безбедност во Европа, воопшто. Таа претставува значајна агенција каде од моментот на нејзиното формирање до денес преземени се значајни чекори во погледот на илегалната миграција, криумчарењето мигранти и прекуграничниот криминал, воопшто. ФРОНТЕКС влегува во тесна соработка со сите земји како оние во Европската унија така и оние надвор од неа со цел да се спречат горенаведените појави во поглед на граничната безбедност со склучување договори за соработка. Соработката на Македонија со ФРОНТЕКС е на завидно ниво и во иднина доста би требало да се продлабочува бидејќи Македонија претставува една од рутите на илегалната миграција и криумчарењето мигранти, односно на трговијата со луѓе воопшто.

Summary

FRONTEX occupies an important place in terms of border security in Europe, in general. It is an important agency where the moment of its inception to date have taken significant steps in regards to illegal migration, smuggling and cross border crime Migrante. FROTEKS enter into close cooperation with all countries as those in the European Union and those outside of it in order to prevent the above phenomen in terms of border security by concluding cooperation agreements. Macedonia's cooperation with FRONTEX is a significant level in the future rather

should be deepened because Macedonia is one of the routes of illegal migration and migrant smuggling, or trafficking in general.

Користена литература

1. Арнаудовски Љ и Стојановски Т., Трговија со луѓе – криминалитет, 2002;
2. Закон за кривична постапка (“Службен весник на Република Македонија” број 15/97, 44/2002, 74/2004, 83/2008 и 67/2009);
3. Закон за надзор на државната граница (“Службен весник на Република Македонија” број 71/2006 и 52/2009);
4. Закон за странци (“Службен весник на Република Македонија” број 35/2006, 66/2007, 117/2008 и 92/2009);
5. Закон за Азил и привремена заштита (“Службен весник на Република Македонија” број 49/2003, 66/2007, 142/2008 и 146/2009);
6. Закон за полиција (“Службен весник на Република Македонија” број 114/2006 и 6/2009);
7. Закон за Царинската управа (“Службен весник на Република Македонија” број 46/2004, 81/2005, 107/2007, 103/2008, 64/2009 и 105/2009 и 47/2010);
8. Калајчиевски Р., Интегрирано гранично управување во функција на сузбивање на новите форми на криминалитет, 2002;
9. Камбовски В., Организиран криминал, 2005;
10. Коалиција “Сите за правично судење”, Казнено правен одговор на организираниот криминал, 2007;
11. Кривичен закон на РМ (“Службен весник на Република Македонија” бр. 37/96, 80/99, 4/2002, 43/2003, 19/2004, 60/2006, 73/2006, 7/2008, 139/2008 и 114/2009);
12. Комуникација од комисијата до Советот и Европскиот парламент кон интегрираното управување на надворешните граници на државите членки на ЕУ, 2002;
13. Миленковски М., Државните граници на Република Македонија и асоцирањето во Европската Унија, 2005;
14. Министерство за внатрешни работи, Поддршка и координација на стратегии за Интегрирано гранично управување;
15. Министерство за внатрешни работи, Стандардни оперативни процедури за надзор на државната граница, 2007;
16. Надворешен надзор на органите за спроведување на законот, Анализа на меѓународните стандарди, домашното законодавство, механизмите институциите и практиката;

17. Насоки за интегрирано гранично управување со Западен Балкан, 2007 ;
18. Нацрт-заклучоци на Советот во поглед на улогата на царината во интегрираното управување на надворешните граници, 2003;
19. Национална стратегија за интеграција на РМ во ЕУ, 2004 ;
20. Национална стратегија за интегрирано гранично управување, 2003;
21. Национален акционен план за интегрирано гранично управување, 2005;
22. Одлука за формирање Национален координативен центар за интегрирано гранично управување (“Службен весник на Република Македонија” број 35/2007);
23. ОПСЕ, Реформа на Македонската полиција, 2003;
24. Постапка за меѓусебна размена на информации меѓу институциите кои имаат надлежности во интегрираното гранично управување од 26.08.2008 година;
25. Правилник за обезбедување на државната граница (“ Службен весник на Република Македонија” број 71/2006);
26. Правилник за вршење на работите во Министерството за внатрешни работи на РМ, (“ Службен весник на Република Македонија” број /);
27. Програма за обука на фалсификувани документи, 2004 година;
28. Правила за координација на мерките и активностите што ги превземаат институциите при граничното управување, 2008;
29. Правила за координација при мониторинг на ситуација на граница меѓу институциите кои имаат надлежности во Интегрираното гранично управување, 2008;
30. Протокол помеѓу МВР на РМ и Министерството за финансии на РМ, 2009;
31. Работен договор за воспоставување на оперативна соработка помеѓу ФРОНТЕКС и МВР на РМ;
32. Стандардни постапки со цел да се обезбеди проценка на релативниот ризик при граничното управување, 2008;
33. Талески Ј., Границите на Република Македонија, 1998;
34. Царински Закон (“Службен весник на Република Македонија” број 39/2005, 4/2008 и 47/2010);
35. CARDS, Assistance programme to the western Balkans: Regional strategy paper 2002-2006 ,Brisel, 2001;
36. Council of Europe, Cross Border Cooperation in the Combating of Organised Crime, Strasbourg, 2003;

37. DCAF,Parliamentary oversight of the security sector DCAF,2003;
38. Migration Questionnaire December,2006;
39. <http://www.cards-regional-ibm.org>;
40. <http://www.customs.gov.mk>;
41. <http://www.frontex.europa.eu>;
42. <http://www.igu.gov.mk>;
43. <http://eprints.lse.ac.uk>;
44. <http://www.mfa.gov.mk>;
45. <http://www.mvr.gov.mk>;